

*Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegovačko-Neretvanska županija/kanton*

OPĆINA PROZOR-RAMA
Služba za razvoj, poduzetništvo, obrt i financije
Odsjek za razvoj, poduzetništvo, obrt, poljoprivredu i turizam

Prozor-Rama, Kralja Tomislava bb, tel./fax.: +387 36 771 912; 771 342; e-mail: poduzetnistvo@prozor-rama.org

INFORMACIJA
O STANJU POLJOPRIVREDE I PROVEDENIM
POTICAJNIM MJERAMA NA PODRUČJU
OPĆINE PROZOR-RAMA

Prozor – Rama, travanj 2020.

UVOD

Sa ciljem cjelovitog sagledavanja stanja u oblasti poljoprivrede u općini Prozor – Rama, ovu informaciju smo priredili u dva dijela: dio koji se odnosi na opće podatke o poljoprivrednom zemljištu, šumskom zemljištu, klimi, reljefu, vegetaciji i slično, te na drugi dio u kojemu je prezentirana poljoprivredna aktivnost na području Općine u prethodnoj godini.

Iako se prvi dio informacije ponavlja svake godine u istom ili sličnom obliku, ipak je odlučeno unositi ga u informacije kako bi se olakšalo cjelovito sagledavanje stanja u predmetnoj oblasti.

I. OPĆI PODACI

Područje općine Prozor – Rama (u daljem tekstu, povremeno: Općina), obzirom na svoju veličinu ne čini sasvim homogen prirodni prostor. On se iskazuje tako što se na sasvim malom rastojanju osjeti prisutnost submediterana sa kontinentalnom i planinskom klimom, krajnje divergentne nadmorske visine, živa orografija terena, raznolikost sastava tla i diferencirana uporabna vrijednost zemljišta.

U pogledu zemljopisne slike, sjeverni dijelovi Općine sa svojom klasičnom poljoprivrednom proizvodnjom i njenom skromnom učinkovitosti identični su onima koji dominiraju kontinentalnim krajolicima FBiH. Njeni, istina ne veliki, južni dijelovi imaju elemente izmijenjenog mediterana i na njima se uzgaja vinova loza na manjim površinama. Općina u svim segmentima svoje poljoprivredne strukture odaje sliku dosta nerazvijenog područja, poljoprivredna proizvodnja na gospodarstvima ovih krajeva uvijek je bila niska i ona zaostaje za onom koju ima Zapadna Europa. U svojoj horizontalnoj - sirovinskoj zoni ona je generalno bila loša i nešto je bolja samo u rijetkim primjerima poduzetnika koji svojim odlukama tek nagovještavaju ulazak nešto smjelijih proizvodnih tehnologija. Umjerene orografske i ka tomu dosta blagorodne klimatske karakteristike, daju joj mogućnosti da pred poljoprivredni sektor postavi visoke zadaće, i to na jedan mnogo osmišljeniji i hrabriji način nego što je rađeno.

Općina Prozor-Rama je, uvažavajući važnost poljoprivrede, u svoj aktualni strateški i razvojni dokument - Strategiju razvoja općine Prozor – Rama za period 2011-2020, poljoprivredu i njen razvoj postavila na značajno mjesto i predvidjela cijeli niz mjera i aktivnosti potrebnih za njen kontinuiran i osmišljen razvoj. Od usvajanja Strategije do danas nastavljene su aktivnosti pokrenute ranijom Strategijom razvoja poljoprivrede u općini Prozor – Rama 2005.-2010., ali i pokrenute nove programske aktivnosti (program edukacije, program subvencije veterinarskih usluga, pružanje savjetodavnih usluga, program malinarstva, program razvoja stočarstva, pomaganje u radu poljoprivrednih udruga, novi programski sadržaji uz Sajam i dr.), čime se nastojalo pridonijeti izraženijem zanimanju stanovništva za odlučnijim bavljenjem poljoprivrednom proizvodnjom.

Poljoprivredno zemljište

Općina Prozor-Rama raspolaže sa oko 47,7 tisuća hektara ukupnih površina i spada među tri najveće općine u HNŽ-u. Kad je u pitanju poljoprivredna proizvodnja, onda se, prema katastarskim podacima, barem formalno može računati na 21,2 tisuće ha, što čini oko 44% ukupne općinske teritorije.

Unutar poljoprivrednog zemljišta, 8,8 tisuća ha ili samo 42 % spada u kategorije obradivog, što ukazuje da se radi o poljoprivrednom ozračju u kojemu sa oko 58 % dominiraju travno-pašnjački proizvodni pokrovi. U obradivom zemljištu opet sa 4,8 tisuća ha ili 54% eksponiraju se livade, tako da za intenzivnu proizvodnju ostaje tek oko četiri tisuće ha, u kojima se nalazi oko 3,8 tisuća ha vrtova i oranica te 238 ha voćnjaka, oko 14 ha vinograda, novih nasada krošnjastog voća te jagodičasto kako je prikazano u tablicama.

Što se vlasništva tiče, oko 15,4 tisuće ha poljoprivrednog zemljišta ili 72,7% pripada obiteljskim gospodarstvima, dok se ostatak od 5,8 tisuća ha ili 27,3 % vodi kao državno vlasništvo.

Tablica 1. Kategorije zemljišta poljoprivrednih površina u općini Prozor - Rama (Bonitetne kategorije)

OPĆINA	I (ha)	II (ha)	III(ha)	IVa/IVb (ha)	V(ha)	VI (ha)	VII(ha)
Prozor /Rama	-	-	-	-/1.206,27	1.509,54	4.736,01	17.315,92

Izvor: Karta uporabne vrijednosti zemljišta na području HNŽ, Studija uporabne vrijednost zemljišta HNŽ/K

Tablica 2. Poljoprivredno zemljište po agrozonama u općini Prozor – Rama

Općina	Agrozona I ha	Agrozona II. ha	Agrozona III. ha	Zona šuma ha	Zona neplodno ha
Prozor/Rama	1.206,27	6.245,55	17.315,92	21.503,78	1.912,77

Izvor: Karta uporabne vrijednosti zemljišta na području HNŽ, Studija uporabne vrijednost zemljišta HNŽ/K

I agrozona–zemljišta namijenjena isključivo za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju,

II agrozona–zemljišta namijenjena za poluintenzivnu poljoprivrednu proizvodnju,

III agrozona- zemljišta za ekstenzivnu poljoprivrednu proizvodnju.

IV zona- zona šuma i

V zona - urbani prostori i površine isključene iz sfere biljne proizvodnje.

Šume i šumsko zemljište

Šume i šumsko zemljište na teritoriju Općine Prozor - Rama prostire se na površini 23.091,00 ha, od čega su u državnom vlasništvu 20.982,00 ha ili 91%, a u privatnom vlasništvu 2.109,00 ha ili 9%. Visoke šume u privatnom vlasništvu su dosta usitnjene po podacima iz katastra. Ima ih samo 10,50 %, dok je postotak izdanačkih šuma u ukupnoj površini jako visok.

Prirodna obilježja općine Prozor-Rama

Klima

Klima u sprezi sa drugim pedogenetskim činiteljima u odlučnoj mjeri određuje poljoprivrednu proizvodnju. Područje općine Prozor – Rama obzirom na svoju veličinu ne čini sasvim homogen prirodni prostor. On se iskazuje tako što se na sasvim malom rastojanju osjeti prisutnost submediterana sa kontinentalnom i planinskom klimom, krajnje divergentne nadmorske visine, raznolikost sastava tla i diferencirana uporabna vrijednost zemljišta.

Odnos godišnjih prosječnih vrijednosti, oborina i temperatura na području Općine ukazuje da je u njoj klima uglavnom semihumidna (polusuha). Praktičan utjecaj na to ima različita visinska raspoređenost ukupnog njenog prostora koja počinje od niskih djelova sa 260 mnv do visokih planina od 2.074 mnv.

Niski dijelovi Općine pod blagotvornim su utjecajem izmijenjene mediteranske klime koja dolinom Neretve i Rame dopire od Mostara i Jablanice, ali sa počecima viših brda i planina ona prelazi u svoje sasvim drugačije kontinentalne oblike.

Reljef

Reljef Općine je vrlo raznovrstan i razuđen, a zastupljeni su brojni njegovi oblici. Nadmorska visina kreće se od 260 m u Ustirami i Gračacu do 2.074 m u jugozapadnim planinskim krajevima. U valovitom i razuđenom reljefu Općina je satkana od planinskih visova Vrana (2.074 m), Ljubuške (1.797 m), Raduše (1.955 m), Baćine (1.530 m), Proslapske planine (1.268 m), te njihovih pašom bogatih obronaka i polja koja se mahom nalaze na padinama brda ili u blagim kotlinskim podnebljima.

Zajednička karakteristika ovoga područja je znatna heterogenost geomorfoloških mikroelemenata, koji se javljaju u različitim kombinacijama. Na relativno malom prostoru javljaju se gotovo sve moguće kombinacije kraških, glacijalnih, denudacionih i drugih mikroelemenata reljefa. Posebno su česte različite kraške pojave. Izraženi reljef i strmi nagibi padina praćeni su raširenim i izraženim erozijskim procesima. Hipsometrijski promatrano ovo područje odlikuje se velikim visinskim razlikama između planinskih masiva, visoravni i vrhova, te dubokih dolina i kanjona.

Vegetacija

U dugim procesima obrazovanja, razvitka i očuvanja zemljišta, vegetacija je jedan od presudnih pedogenetskih čimbenika. Znanost ukazuje da je prvotni (primarni) tip vegetacije u BiH bila skoro isključivo šuma, pa ona kao potencijalno prirodna i danas ima najveću ulogu. Sekundarna vegetacija zastupljena je prirodnim travnjacima i pašnjacima, odnosno prirodnim i antropogenim livadama dok tercijernu vegetaciju čine okopavine (oranice, voćnjaci, vinogradi) i utrine. Iza njih kao posljednje, ali ipak dosta zastupljene, slijede antropogene pustinje (površine pod naseljima i infrastrukturom), te napokon ostale zemljišne površine koje također nisu pod vegetacijom kao što su goleti i euridična područja.

Što se Općine Prozor-Rama tiče, njena vegetacija koja počinje od spomenutih 260 mnv na obalama Jablaničkog jezera pa do naznačenih planinskih visova, rasčlanjena je od flore srednjih Dinarida do biljnog pokrova izmijenjeno mediteranske populacije.

Krčenjem šumskih ekosistema stvorene su higromezofilne i termomezofilne livade. U višim predjelima od opisanih ima još očuvanih šuma bukve brdskog pojasa i livada, a u predjelima Rumbočko polje – Makljen (1.000 mnv) čiste su šume lišćara sa kitnjakom, cerom, ponegdje meduncem, te grabom i bukvom. Sjeverno i više nastupaju mješavine lišćara i četinara (klekovine bora), te još dalje čistih subalpskih bukovih šuma (klekovine bukve). Na južnim granicama su manje površine šume bukve i jele bez smrče, te daleko više šume bukve i jele sa smrčom, a na najvišim visinama šume bukve sa fragmentima klekovine bora.

II. STANJE U OBLASTI POLJOPRIVREDE 2019.

1. BILJNA PROIZVODNJA

Voćarstvo

Sa svojim ekoklimatom i konfiguracijom zemljišta, općina Prozor-Rama na velikom djelu svog prostora nudi snažne mogućnosti za proizvođače voća. Voćarstvo jest tradicionalna grana proizvodnje ovog područja, a šljiva njegova dominantna kultura. Za nju kao tržišnu voćarsku kulturu umnogome se vežu i oskudni prihodi poljoprivrednih domaćinstava. Danas su vidljive i površine zasađene koštičavim voćem po modelima suvremenih plantaža.

Prateći mogućnosti voćarske proizvodnje, od 2011. godine opredijelili smo se i na uzgoj bobičastog voća pa tako prema našim procjenama imamo zasađeno oko 30 ha, od čega je dominantna malina sa 75 % zastupljenosti. Kroz razne projekte sa međunarodnim fondovima i razvojnim agencijama Općina je nove projekte sufinancirala sa 30-50 % vrijednosti, na koji način je podignuto 19 ha i uključeno 120 proizvođača. Zbog problematike cijene maline na tržištu došlo je do opadanja proizvodnje ove kulture, zbog čega se Općina opredijelila za potporu Projektu „Revitalizacija voćnjaka šljive“.

Proizvodnja šljive u Rami, unatoč vrlo povoljnim ekološkim uvjetima i bogatoj tradiciji, u stalnom je opadanju. Stoga je, a imajući u vidu da je šljiva niz godina bila najzastupljenija vrsta, neophodna njezina temeljita revitalizacija. Pri tom se više ne može računati s ranije dominantnom sortom Bistricom (Požegačom) jer je izrazito osjetljiva na virus šarke, niti je suvremena proizvodnja moguća bez pronalaženja rješenja za uvođenje novih tehnologija.

Revitalizacija proizvodnje šljive moguća je jedino uvođenjem novih sorata otpornih ili tolerantnih na virus šarke, podloga i sustava uzgoja, što će osigurati rentabilnu proizvodnju. To je rezultiralo pojačanim interesom proizvođača i Općine Prozor-Rama da u 2017. godini započne sa Projektom „**Revitalizacija voćnjaka šljive**“. U sklopu navedenog projekta za tri godine, uključeno 191 poljoprivredni proizvođač i podignuto 36,664 ha šljive. Od strane Općine financiran je sadni materijal, analiza zemlje i savjetodavne usluge.

Proizvodnja krošnjastog voća

Površine u 2019. godini na području Općine:

Tablica 3. Površine krošnjastog voća na području općine Prozor – Rama u 2019.

Kultura	Površine u ha			
	Ukupno	Stari nasadi (stanje po katastru)	Novi nasadi (procjena na terenu)	Nasadi podignuti u 2019. godini
Šljiva	281,9	201,8	60,1	20
Jabuka	22,01	9,8	12,21	-
Kruška	14,55	10,7	3,85	-
Orah	7,7	6,9	0,8	-
Dunja	0,9	0,9	-	-
Lješnjak	0,5	-	0,5	-
Breskva	0,2	-	0,5	-
Višnja	2,7	-	2,7	-
Trešnja	8,1	7,9	0,2	-
Svega	338,86	238	80,86	20

Izvor: Katastar Općine, evidencija Službe-terenski rad i prijave za poticaje

Proizvodnja ramske šljivovice: Tradicionalni način proizvodnje rakije od šljive požegače (bistrice), a u zadnje vrijeme i drugih sorti šljive primjenjuje se u brojnim kućanstvima koji imaju vlastite šljivike. Dio proizvođača osmislio je vlastita pakiranja i naljepnice, za sada kao poklone za prijatelje i poslovne suradnike. Udruživanje proizvođača i snažniji, zajednički, nastup na tržištu može doprinijeti povećanju prihoda poljoprivrednih proizvođača koji se bave ovom proizvodnjom.

Ostala prerada: Tijekom sajamske manifestacije „Dani šljive 2019“, te posebno organiziranih prodajnih aktivnosti putem udruga, otpočela je ponuda domaćih prerađevina od voća, za sada bez potpune tržišne identifikacije. Također je, na sličan način kao proizvodnja šljivovice, otpočele su i proizvodnje rakije „viljemovke“ i „jabukovače“. Godine 2019. urod krošnjastog voća bio je slab.

Proizvodnja bobičastog voća

Tablica 4. Površine bobičastog voća u općini Prozor – Rama u 2019.

Vrste nasada	Površine u ha		
	Ukupno	Stari nasadi	Nasadi u 2019. godini
Jagode	0,5	0,5	-
Kupina	0,5	0,5	-
Malina	4	4	-
Borovnica	5	5	-
SVEGA	10	10	-

Izvor: Prijava plana proizvodnje, registar poljoprivrednih proizvođača i terenski rad

Značajnija proizvodnja bobičastog voća i pored dobrih ekoloških uvjeta u općini Prozor-Rama započela je 2005. godine, čime je Strategija razvoja poljoprivrede učinila prve korake svoje

implementacije u općini Prozor-Rama. Najprije se krenulo s jagodom a poslije i s drugim vrstama, te su se značajno povećavale površine pod bobičastim voćem. Zbog problematike cijene maline na tržištu došlo je do opadanja proizvodnje bobičastog voća na području općine kao i cijele BiH. U 2019. godini podizanje novih nasada bobičastog voća nije bilo, te je primjetan trend opadanja proizvodnje bobičastog voća.

1.2. Povrtlarstvo

Proizvodnja povrća

Tablica 5. Proizvodnja povrća u općini Prozor – Rama u 2019.

Vrsta usjeva		Površina ha
Krumpir, merkantilni		120
Mrkva		2
Luk crni		17
Luk bijeli/češnjak		3
Grah	zrno	5
	mahunu	2
Grašak	zrno	5
	mahunu	1
Kupus		20
Paradajz/rajčica		18
Paprika zelena		10
Krastavacvi		2
Salata, zelena		2
Cikla		1
Tikvice		1

Izvor: Terenski rad, prijava plana proizvodnje

Proizvodnja povrća u zatvorenim prostorima

Sadašnja proizvodnja povrća u zatvorenim prostorima u Općini prostire se na skromnih 0,85 ha plasteničkih kapaciteta. Zbog male proizvodnje u zatvorenom prostoru a sve veće potražnje za podrškom podizanja novih kapaciteta, Općina je se opredijelila u suradnji sa humanitarnim organizacijama u 2020. godini podići 20 novih plastenika površine od po 100 m², što bi bilo novih 2 000 m² novih plastenika.

Tablica 6. Plastenika proizvodnja u općini Prozor – Rama u 2019.

Broj poljoprivrednih proizvođača	Površine pod plastenicima u ha
33	0,95

Izvor: Terenski rad i popis proizvođača

1.3. Ratarstvo

Žitarice

Tablica 7. Proizvodnja žita u općini Prozor – Rama u 2019.

Vrsta usjeva	Požnjeveno Površina ha
Kukuruz, merkantilni	3
Kukuruz sjemenski	-
Pšenica	1
Ječam	12
Zob	1

Raž	1
Heljda	1

Izvor: Terenski rad, prijave plana proizvodnje i procjene za statistiku

Stočno krmno bilje

Tablica 8. Proizvodnja stočnog krmnog bilja u općini Prozor – Rama u 2019.

Vrsta usjeva		Površina ha
Djetalina	sijeno	-
	sjeme	
Lucerka/ Lucerna	sijeno	-
	sjeme	
Grahorica	sijeno	-
	sjeme	
Stočni grašak		-
Kukuruz – zelena masa		-
Stočna repa - korijen		5
Travno – djetelinske Smjese, sijeno		-
Ostalo krmno bilje		-

Izvor: Terenski rad i procjene za statistiku

Sijeno

Tablica 9. Proizvodnja sijena na livadama i pašnjacima u općini Prozor – Rama u 2019.

Vrsta usjeva	Površina ha
Livade, sijeno	2900
Pašnjaci, sijeno	2200
Sijeno sa usjeva, voćnjaka i slično	339

Izvor: Terenski rad i procjene za statistiku

Aromatično i ljekovito bilje

Na području naše Općine nema plantažnog uzgoja ljekovitog i aromatičnog bilja.

Otkup ljekovitog bilja i šumskih plodova

Na području općine Prozor-Rama tri poduzeća se bave organiziranim otkupom samoniklog ljekovitog bilja i šumskih plodova. Postoje i aktivnosti pojedinačnih sakupljača i manjih otkupljivača koji surađuju sa većim otkupljivačima iz drugih općina.

Tablica 10. Otkupljivači samoniklog ljekovitog bilja i šumskih plodova na području općine Prozor – Rama

Naziv tvrtke	Mjesto
„ŠUMSKI PLOD“ d.o.o.	Prozor - Rama
“NATURALIS” d.o.o.	Prozor – Rama
„ČOLAK COMERCE“ d.o.o.	Prozor - Rama
Pojedinačni otkupljivači	Prozor - Rama
UKUPNO:	-

Izvor: Terenski rad

1.4. Provedba Programa poticaja poljoprivredi i ruralni razvoj, Općine Prozor-Rama

Temeljem Programa utroška sredstava za razvoj poljoprivrede sa kriterijima raspodjele i Javnog poziva za prikupljanje zahtjeva za odabir korisnika za poticaj poljoprivrednoj proizvodnji na području općine Prozor–Rama za 2019. godinu, poticano je slijedeće:

1. Proizvodnja Ramskog bijelog luka-češnjaka, 1.500,00 KM/ha
2. Voćarska proizvodnja –podizanje novih nasada šljive, Projekt revitalizacije voćnjaka(sadni materijal, analiza zemlje i savjetodavne usluge)
3. Ratarska proizvodnja (pšenica, raž, ječam, heljda, zob, kukuruz i dr.), 500,00 KM/ha
4. Potpora proizvodnji kravljenog mlijeka, 0,10 KM/lit.
5. Potpora uzgoju muznih krava, i sustav krava tele, 150 KM/grlo
6. Subvencija za kapitalna ulaganja i ruralni razvoj, po poslovnom planu i ulaganju
7. Organiziranje Sajma poljoprivrede, prehrane i turizma „Dani Šljive“
8. Podrška poljoprivrednim udrugama
9. Potpora pojedinačnim projektima poljoprivrednika
10. Ovčarska i kozarska proizvodnja koji su u sustavu federalnog i županijskog poticaja, 5 KM/ rasplodno grlo
11. Ovčarska i kozarska proizvodnja koji nisu u sustavu federalnog i županijskog poticaja, 10 KM/ grlo-osnovno stado
12. Obuka i edukacije poljoprivrednih proizvođača

1.5. Općinska potpora biljnoj proizvodnji

Temeljem Programa utroška sredstava za razvoj poljoprivrede sa kriterijima raspodjele i Javnog poziva za prikupljanje zahtjeva za odabir korisnika za poticaj poljoprivrednoj proizvodnji na području općine Prozor–Rama za 2019. godinu, biljna proizvodnja je poticana kroz slijedeće vidove:

1. Proizvodnja Ramskog bijelog luka-češnjaka, 1.500,00 KM/ha.
2. Voćarska proizvodnja –podizanje novih nasada visoko stablašica autohtonih ili drugih sorti: Kroz Program „Revitalizacija voćnjaka šljive“ nabavka sadnica, jesenska sadnja 2019, i pružanje savjetodavni usluga, preko javne savjetodavne službe i Eko Udruge.
3. Ratarska proizvodnja (pšenica, raž, ječam, heljda, zob, kukuruz i dr.), 500,00 KM/ha

Potpora biljnoj proizvodnji

Proizvodnja Ramskog bijelog luka-češnjaka

Zaprimljeno 17. zahtjeva koji su obrađeni u izvještajnom periodu.

- Ukupan površina nasada bijelog luka za poticaj ; 2,33 ha

Ukupno isplaćeno poticaja za ovu proizvodnju; 3. 495,00 KM.

Voćarska proizvodnja

Podizanje novih nasada šljive, jesenska sadnja 2019 -Projekt revitalizacija voćnjaka:

Općina je odobrila 100. zahtjeva poljoprivrednih proizvođača za nabavku sadnica šljive za jesensku sadnju, sa najviše dozvoljene sadnje do 0,2 ha. Podijeljeno je 9 707 sadnica a ukupna površina zasađena 19,414 ha. Od strane Općine financiran je sadni materijal, savjetodavne usluge. Obrada zahtjeva za županijske poticaje će biti u 2020 godini jer sukladno naputku jesenska sadnja pripada za poticaje naredne godine.

-U sklopu projekta revitalizacija voćnjaka šljive, organizirano je stručno predavanje podizanje nasada šljive, rezidba i zaštita

Ratarska proizvodnja (pšenica, raž, ječam, heljda, zob, kukuruz i dr.)

- Broj zahtjeva koji ispunjavaju uvjete; 25.

- Ukupan površina nasada 16,98 ha

- Ukupno za isplatu poticaja; 8.490,00 KM.

2. ANIMALNA PROIZVODNJA

2.1. Ovčarstvo

Stočarska proizvodnja, posebno uzgoj ovaca, tradicionalna je djelatnost u općini Prozor – Rama. Tijekom 2019. godine se 58 obitelji intenzivno bavilo ovčarstvom sa ukupnim brojem

od 11 800 grla. U navedeni broj grla uvrštena su grla iz obiteljskih farmi koje ostvaruju poticaj na proizvodnju i koje imaju više od 50 grla, dok postoje obitelji koje uzgajaju ovce i imaju ispod navedenog broja ovaca pa temeljem prijave na Javnom pozivu za poticaju u 2019 godini prijavilo je se 48 proizvođača, ukupan broj ovaca i koza 1357 grla. Proizvodnja obiteljskih ovčarskih farmi usmjerena je bila u pravcu proizvodnje i plasmana mesa i sira iz mijeha kao autohtonog proizvoda.

2.2. Svinjogojstvo

Na području općine Prozor – Rama postoji jedna farma za proizvodnju tovljenika i prodaju svinjskog mesa u sklopu poduzeća „Galić Commmerc,, d.o.o. Godišnji kapacitet proizvodnje navedene farme u 2019. godini je 2500 tovljenika.

Tablica 11: Proizvodnja svinjskog mesa na farmama u općini Prozor – Rama u 2019.

Tovljenici/kg	50-110	ukupno
Kom.	2500	2500

Izvor: Podaci sa farme po izjavi

2.3. Govedarstvo - proizvodnja mesa

Na području Općine organiziranom proizvodnjom goveđeg mesa bave se dva poduzeća. „Galić Commerce,, d.o.o., u čijem tovu se krajem godine nalazilo 30 grla krava u sustavu krava – tele i Jelen-Klanac d.o.o. sa 50 grla u sustavu proizvodnje krava-tele, te jedno OPG koji uzgajaju do 8 grla.

2.4. Proizvodnja kravljeg mlijeka

Ukupna proizvodnja kravljeg mlijeka može se procijeniti na temelju poznatih podataka o broju krava i prosječnoj proizvodnji. Poznato je da na području općine ima oko 500 grla koja se koriste za mužnju sa dnevnom proizvodnjom od 9,75 litara po grlu, dolazimo do izračuna da se na području općine Prozor –Rama za 2019 godinu proizvelo ukupno 1 170 000 litara mlijeka. Dio proizvodnje mlijeka koristio se za osobne potrebe, za proizvodnju mliječnih proizvoda i za prodaju na tržnici i otkupljivačima.

Tablica 12 : Pregled mini farmi muznih krava na području općine Prozor – Rama u 2019.

Br. grla	3-5	5-10	10	Br. farmera ukupno
Br. farmera	28	14	3	45

Izvor: Otkupljivači mlijeka, veterinarska stanica, terenski rad

2.5. Prerada kravljeg mlijeka

Na području općine Prozor-Rama nalaze se jedan pogona za otkup, proizvodnju i preradu mliječnih proizvoda.

Tablica 13 : Prerada mlijeka u mini siranama u općini Prozor – Rama u 2019.

Ime Prezime/naziv firme	Mjesto	Kapacitet litara dnevno	Prosječna proizvodnja litara dnevno u 2019	Br. grla u sustavu otkupa prosječno godišnje
Farma “Baketarić-k“	Rumboci	500	350	26

Izvor: Po izjavi proizvođača , terenski rad

2.6. Pčelarstvo

Pčelarska proizvodnja na području općine Prozor – Rama u posljednje vrijeme vidljivo se razvija i zauzima svoju veoma značajnu poziciju. Proizvodnjom meda intenzivno se bavi 31 obitelj, sa ukupnim brojem košnica 1810 prema evidenciji Udruge pčelar “Maslačak“

2.7. Proizvodnja ribe

Vodeni resursi bogatstvo su Općine kakvim se mogu podičiti malo koja područja. Rješenje o obavljanju djelatnosti proizvodnje ribe na području općine Prozor – Rama posjeduju:

Ribogojilište „Krupić“ TIP „Dekorativa“ Perići i uzgoj ribe „Perići“, vl. Jozo Zadrić.

Proizvođači ribe nisu obvezni dostavljati Općini podatke o proizvodnji, tako da ne posjedujemo službene podatke o godišnjoj proizvodnji. Na Ramskom i Jablaničkom jezeru trenutno ne postoji kavezni uzgoj ribe.

2.8. Općinska potpora animalnoj proizvodnji

Podrška općine za stočarsku proizvodnju u 2019. godini provedena je u skladno Programu utroška proračunski sredstava sa kriterijima raspodjele, kroz:

Potpora animalnoj proizvodnji

Potporu proizvodnji kravljeg mlijeka:

Korisnici sredstava ovog javnog poziva mogu bit fizičke i pravne osobe (OPG, poduzeća i obrti) sa sjedištem u općini Prozor-Rama koji ostvaruju stočarsku proizvodnju kravljeg mlijeka i koji su isporučili otkupljivačima-prerađivačima.

Sredstva za potporu proizvodnji kravljeg mlijeka dodjeljivala su se proizvođačima mlijeka na području općine Prozor-Rama koji su ispunili uvjete za federalni poticaj. Općina Prozor-Rama poticala je ovu vrstu proizvodnje 0,10 KM/l po litru, najviše do 500 KM po prijavitelju/mjesec. Za IV. kvartal 2018. godinu i za I., II., i III., kvartal 2019. godinu, i izvještajnom periodu obrađeno je ukupno 4 zahtjeva. Za ovu vrstu potpore uplaćeno je u 2019. godini 6.000,00 KM.

Potpora uzgoju muznih krava i uzgoj sustav krava tele

Sredstva za potporu uzgoja muznih krava i uzgoj sustav krava tele, dodjeljivala su se svima proizvođačima mlijeka na području općine Prozor –Rama, i koji vrše proizvodnju goveđeg mesa u sustavu krava tele u visini od 150,00 KM godišnje po grlu.

Za ovu vrstu potpore Služba je zaprimila 208 zahtjeva, nakon terenskog rada, obilaska stočara utvrđeno je da kod podnosilaca zahtjeva nalazi ukupno 490 muznih grla i grla u sustavu krava tele. Iznos isplaćen za ovu vrstu potpore je 73.500,00 KM

Rasplodna grla ovaca iznad 50 i koza iznad 25 grla (poljoprivrednici koji ostvaruju federalni poticaj)

Sredstva za ovu vrstu potpore iznosila su 5 KM po grlu, poljoprivrednim proizvođačima koji ostvaruju Federalni poticaj, a kao dokaz uz zahtjev prilože zapisnik županijske komisije. Zaprimljeno 58 zahtjeva. Ukupan broj ovaca i koza 6921 grlo. Za ovu vrstu potpore ukupno uplaćeno 34.605 KM.

Osnovno stado ovaca ispod 50 i koza ispod 25 grla (poljoprivrednici koji ne ostvaruju federalne poticaje).

Sredstva za ovu vrstu potpore iznosila su 10,00 KM po grlu osnovnog stada na osnovu podnesenog zahtjeva, utvrđenog stanja na terenu i zapisnika službe. Zaprimljeno 48 zahtjeva, ukupan broj ovaca i koza 1357 grla. Za ovu vrstu potpore ukupno uplaćeno 13.570,00 KM.

3.SUBVENCIJA ZA KAPITALNA ULAGANJA I RURALNI RAZVOJ

Sredstva za subvencioniranje za kapitalna ulaganja i ruralni razvoj realizirana su kao novčana potpora po pojedinačnim zahtjevima i poslovnom planu za ulaganja: Investicije u poljoprivredno gospodarstvo-objekte, investicije u poljoprivredne strojeve za biljnu i stočarsku proizvodnju, nabavka osnovnog stada i proširenje stada, ostala ulaganja u poljoprivredu.

Za ovu vrstu potpore zaprimljeno je oko 40 prijava, od čega je podržano 26 projekata pojedinačnih poljoprivrednika u ukupnoj vrijednosti 80.000,00 KM. Sa svima je potpisan ugovor i regulirane međusobne obveze. Nadzor nad namjenskim utroškom sredstava u planu je tijekom travnja 2020.

4.POMOĆ POLJOPRIVREDNIM UDRUGAMA

Poznajući značaj udruživanja poljoprivrednih proizvođača u udruge kako bi lakše ostvarili svoj cilj u proizvodnji i plasmanu proizvoda. Općina je pružala svaku pomoć registriranim poljoprivrednim udrugama kroz: financijsku potporu, pomoć pri kandidiranju određenih aplikacijskih programa, stručnu pomoć i povezivanje sa višim institucijama vlasti. Preko Ekološke udruge „EKO PLOD“ vršena je realizacija projekta Revitalizacija voćnjaka šljive i savjetodavnih usluga. Potpomognuto je sudjelovanje udruga na domaćem sajmu kao i drugim sajmovima na kojim su sudjelovali.

5.POTPORE U KORIST POLJOPRIVREDE SA VIŠIH RAZINA VLASTI U 2019.

5.1.Potpore sa razine Federacije BiH

Provedba Programa i Pravilnika Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva F BiH za ostvarivanje novčanih podrški u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji za 2019. godinu

U ovom izvještajnom periodu postupalo se sukladno Programu Vlade Federacije o utrošku proračunskih sredstava za poljoprivrednu proizvodnju na području Federacije BiH, koja će se utrošiti kao potpora, poticaj za poljoprivredne proizvođače koji ispunjavaju propisane uvjete za animalnu i biljnu proizvodnju po Pravilniku za ostvarivanje novčanih potpora u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Služba za razvoj, poduzetništvo, obrt i financije Općine Prozor-Rama obavještavala je sve proizvođače da se prijave i podnesu zahtjev sa potrebitom propisanom dokumentacijom te im pružila stručnu potporu i savjet kako bi ostvarili novčanu potporu-poticaj, nakon čega je nadležna komisija resornog Županijskog ministarstva i općine obilazila biljne i animalne proizvođače i utvrđivali potrebite uvjete kao i pružali dodatne savjete na terenu.

Pružena je puna potpora našim poljoprivrednim proizvođačima, udrugama, poljoprivrednim zadrugama u pogledu savjeta, stručnih mišljenja te upoznavanju o zakonskim uvjetima i propisima kao i obrada predmeta, dostava nadležnim institucijama a sve s ciljem potpunog ispunjavanja uvjeta za ostvarivanje novčanih potpora u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Podneseni zahtjevi za ostvarivanje poticaja od strane poljoprivrednih proizvođača, obrađeni od strane Službe i sektora poljoprivrede:

a) Animalna proizvodnja:

Tabela 14. Zaprimljeni zahtjevi po vrstama proizvodnje – općina Prozor – Rama 2019. godina:

VRSTA PROIZVODNJE		Br. zahtjeva	Br.grla/br.košnica
Animalna proizvodnja	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)	58	11 800
	Uzgoj rasplodnih junica	1	60
	Pčelarska proizvodnja	-	-
SVEGA		59	

Gore navedeni zahtjevi su obrađivani kroz više faza realizacije:

1. U propisanom roku podnošenje zahtjeva na odgovarajućem obrascu -prijava proizvodnje.
2. Podjela obrazaca o brojnom stanju iz registra životinja koji vodi Federalni agromediteranski zavod

3. Obilazak nadležne komisije i utvrđivanje propisanih uvjeta,
4. Kompletiranje predmeta i dostavljanje županijskom resornom ministarstvu na daljnju obradu.

Služba je u ovom periodu skupa sa Savjetodavnom službom županijskog nadležnog ministarstva obišla sve vlasnike koji su prijavili za ostvarivanje Federalnih poticaja. U 2019. godini ostvarivali su se poticaji za dva modela za koji su doneseni i objavljeni Pravilnici i predviđen poticaj Programom nadležnog ministarstva:

- Po modelu poticaj proizvodnji
- Po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi

2. Prijava planirane proizvodnje za 2020. god.

Služba je radila na prikupljanju i obradi podataka za prijavu planirane proizvodnje za 2020. godinu, sukladno Federalnom Pravilniku o načinu i uvjetima ostvarenja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnje, i koji su prosljeđeni nadležnom županijskom ministarstvu na daljnju obradu.

Tabela 16. Služba je zaprimila zahtjeve iz slijedećih vidova planirane poljoprivredne proizvodnje:

VRSTA PROIZVODNJE		BROJ ZAHTIJEVA
Animalna proizvodnja	Uzgoj rasplodne stoke (ovce i koze)	58
	Uzgoj rasplodnih junica	
	Uzgoj goveda u sustavu krava tele	2
	Proizvodnja goveđeg mesa	1
	Proizvodnja kravljeg mlijeka	2
	Mliječne krave	-
	Proizvodnja svinjskog mesa	1
	Pčelarska proizvodnja	
	Proizvodnja riblje mlađi	1
	Proizvodnja konzumne ribe	1
SVEGA		66

Napomena: Zahtjevi za poticaj i prijava plana proizvodnje odnose se na poljoprivredne proizvođače koje je služba obrađivala. Međutim, sukladno važećem pravilniku zahtjevi su se mogli podnositi i izravno Ministarstvu.

Služba za razvoj, poduzetništvo, obrt i financije Općine Prozor-Rama je, zajedno s nadležnom županijskom savjetodavnom službom, surađivala sa poljoprivrednicima sa područja općine Prozor – Rama, te obradila zahtjeve poljoprivrednih proizvođača za ostvarenje federalnih poticaja u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji za biljnu i animalnu proizvodnju kako je prikazano u tablici.

5.2. Potpore sa razine HNŽ

Ostvarenje potpora u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i prehrambeno-prerađivačkoj proizvodnji od HNŽ.

Provedba nalogu o načinu i uvjetima za ostvarenje potpora u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i prehrambeno-prerađivačkoj proizvodnji HNŽ broj: 11-03-26-461/19 od 17.4.2019.god., općina Prozor-Rama zaprimila je prijave za izlazak na teren;

Biljna proizvodnja 76 ;

a) Podizanje novih nasada šljiva- 13 zahtjeva

- b) Poticaj na proizvodnja malina -32 zahtjeva
- c) Proizvodnja povrća u plastenicima -1 zahtjeva
- d) Podizanje novih nasada oraha - 2 zahtjev
- e) Proizvodnja šljive stari nasada – 22
- f) Investicijska ulaganja u poljoprivredi- 2 zahtjeva
- g) Proizvodnja Ramskog bijelog luka- 4 zahtjeva

Uvidom na terenu od strane ovlaštene komisije, 43 poljoprivredna proizvođača su ispunili propisane uvjete sačinjen zapisnik i spremljeni na daljnju obradu, 33 zahtjeva nije ispunjavalo uvjete nevedenog naputka.

Animalna proizvodnja:

Oprašivači poljoprivrednih kultura-pčelarstvo

Po županijskom naputku o načinu i uvjetima za ostvarivanje potpore u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i prehrambeno-prerađivačkoj proizvodnji za 2019.godinu, klijenti ostvaruju novčanu potporu na temelju podnesenog zahtjeva općinskoj službi. Potpora se može ostvariti za minimalno 20 te maksimalno 100 aktivnih pčelinjih društava.

Potpore za ovu vrstu proizvodnje iznosila je 7,5 KM po košnici.

Služba je zaprimila 42. zahtjeva za izlazak na teren. Po zapisnicima utvrđeno je da se kod 42. klijenta nalazi ukupno 2021 košnica. Nakon obilaska terena i sačinjenih zapisnika klijenti su prosjedili dokumentaciju Županijskom Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Ukupan iznos isplaćen za ovu vrstu potpore 15 157 KM.

Potpore hranidbe u ovčarstvu i kozarstvu

Pravo na novčanu podršku za hranidbu u ovčarstvu i kozarstvu imali su klijenti koji su dostavili zahtjev za federalnu novčanu podršku za uzgoj rasplodne stoke-ovce i koze u 2019 godini i da mu je MPŠiV HNŽ sačinilo obračun novčane podrške i isti dostavilo FMPVŠ.

Udio podrške za hranidbu iznosi do 20 % od ukupno obračunatog iznosa federalne novčane podrške Uzgoj rasplodne stoke – ovce i koze. Po ovom pitanju svi proizvođači su obavješteni, pripremljeni obrasci- zahtjevi te istima pružena podrška u popunjavanju Za ovu vrstu potpore apliciralo je 58. poljoprivredna proizvođača. Za ovu vrstu potpore sa ukupnim brojem grla 4 880 županijskog poticaj ostvareno je u iznosu 24 400,00 KM.

6.UPIS U REGISTAR POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA I REGISTAR KLIJENATA

U registar poljoprivrednih gospodarstava i registar klijenata u 2019. godini, upisano je 117 poljoprivrednih gospodarstava, pa je ukupno u RPG i RK upisano 708 obiteljskih gospodarstava i klijenata do kraja 2019. godine.

Svim poljoprivrednim proizvođačima koji su vršili promjene u RPG i RK pružena je pomoć prilikom popunjavanja obrazaca i dr. a njih je u 2019 godini bilo ukupno 264 koji su redovito prijavili promjene za tekuću godinu.

Na podešeni pismeni zahtjev poljoprivrednih proizvođača izdavane su potvrde o upisu u RPG i RK, ukupno je do kraja 2019. godine je bilo 35 potvrda.

Potvrde su izdavane u različite svrhe i to prijave na javne oglase, dizanje kredita, registraciju teretnih vozila za vlastite potrebe u sklopu poljoprivredne proizvodnje i dr.

Djelatnici koji rade na upisu u Registar, prošli su obuku u Sarajevu za vođenje Registra pčelara i pčelinjaka koji je otpočeo sa upisom u ovoj izvještajnoj godini. U registru pčelara i pčelinjaka ima upisano 44 proizvođača.

7.EVIDENTIRANJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Vođenje evidencije o poljoprivrednom zemljištu;

Na temelju članka 128. stavak 2. Zakona o poljoprivrednom zemljištu ("Službene novine Federacije BiH", broj 52/09), Zakona o poljoprivrednom zemljištu HNŽ („Narodne novine HNŽ“ broj: 8/13) i Pravilnika o sadržaju i obliku obrazaca i načinu vođenja evidencije o poljoprivrednom zemljištu, ova služba vodila je evidenciju u obliku godišnjeg stanja prema dobivenim podacima iz katastra Općine i CZ, o obradivom i neobradivom poljoprivrednom zemljištu po katastarskim kulturama i klasama, o miniranim površinama te iste dostavljali nadležnom Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ.

Na obrascu br. 6. koji je poslan u Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ postoje podaci o ukupnoj miniranosti šumskog i poljoprivrednog zemljišta i ona iznosi 1565 ha. U 2019 godini je vršeno deminiranje šumskog i poljoprivrednog zemljišta, pošto projekt nije završen do kraja pa nismo od CZ dobili podatke koliko je deminirano zemljišta,

8. AGROMETEOROLOŠKA STANICA I STANICE ZA PRAĆENJE LETA INSEKATA

Postavljene agrometeorološka stanica i stanice za praćenje leta insekata koje su instalirane na području naše Općine u suradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ. Stanice su kompletno automatizirane koje služe za praćenje mikroklimatskih uvjeta koji vladaju u nasadu, te ima mogućnost mjerenja temperature i vlažnosti zraka, tla, količinu padavina, smjer i brzinu vjetra i vlažnost lista, kao i druge tri stanice za praćenje leta insekata. Podaci s ovih stanica izravno se šalju pomoću instalirane aplikacije. Time je omogućeno da poljoprivredna služba može precizno određivati rokove tretiranja zaštitnim sredstvima i olakšan je izbor preparata, te se potiče korištenje preventivnih sredstava za zaštitu. Na temelju ostalih izmjerenih parametara olakšano je određivanje roka i obroka navodnjavanja, provedba agrotehničkih mjera nakon mraza ili drugih ekstremnih klimatskih uvjeta i primjena agrotehničkih mjera u klimatskim prilikama u kojima se postižu najbolji rezultati. Stanice su prilagođene svim vrstama proizvodnje tako da ju mogu koristiti voćari, vinogradari, povrtlari. Dodatna vrijednost ovih stanica je što će građani i zainteresirani subjekti moći koristiti "svježe" podatke o pojavi i kretanju insekata te pravovremenoj zaštiti, prskanju, što omogućava manju upotrebu zaštitnih sredstava a koja je učinkovitija, time smanjiva troškove proizvođačima i bolju zaštitu okoliša.

9.EDUKACIJE I OKRUGLI STOL NA TEMU POLJOPRIVREDE

Općina Prozor-Rama u 2019. godini organizirala je okrugli stol i stručna predavanja i sektora poljoprivrede na teme:

- PESCAR-Kontrolirana zaštita bilja- predavač doc.dr. Perica Bulić
- Nove mogućnosti povrtlarske proizvodnje- predavač Vlado Marković
- Podizanje nasada šljive i primjena agrotehnički mjera, rezidba i zaštita

10. SAJAM POLJOPRIVREDE, PREHRANE I TURIZMA “DANI ŠLJIVE”

Četnaesti Sajam poljoprivrede, prehrane i turizma pod nazivom “DANI ŠLJIVE” održan je 17. i 18. rujna 2019. godine. Cilj je bio okupiti sve relevantne gospodarstvenike iz oblasti poljoprivrede, prehrane i turizma kako bi se pored promocije njihovi proizvoda stvorio ambijent za uspostavu bolje međusobne suradnje, otvaranje mogućnosti unapređenja proizvodnje i prezentiranje trenutačnih mogućnosti gospodarskih perspektiva uz nezaobilaznu

suradnju sa znanstvenicima i znanstvenim institucijama. Na sajmu je sudjelovalo stotinjak izlagača. Mnogi poljoprivredni proizvođači sa područja naše Općine su svoje proizvode predstavili preko udruga čiji su članovi Udruge pčelara „Maslačak“ Ekološke udruge poljoprivrednih i prehrambenih proizvođača „Eko Plod“

U sklopu manifestacije je organizirana gastro ponuda Rame. Sajam je imao i humanitarni karakter tako da je sav prihod od ulaznica kao i od organizirane tombole namijenjen Udruzi roditelja djece s posebnim potrebama „Djeca nade“, a nagrade za tombolu su darivali izlagači i posjetitelji.

Na Sajmu je vršeno ocjenjivanje kvalitete sira, rakija, likera, dodijeljene su plakete za kvalitetu, plakete za kvalitetu gastro ponude, plakete za kvalitetu predstavljanja turističke ponude Rame i plakete za paletu proizvoda, dodijeljene su zahvalnice za sudjelovanje, uspješnu suradnju i pomoć u realizaciji sajma.

Općina Prozor-Rama u sklopu 14. Sajma poljoprivrede, prehrane i turizma „DANI ŠLJIVE „ organizirala je okrugli stol na 4 terme iz oblasti poljoprivrede i turizma;

- PESCAR-Kontrolirana zaštita bilja- predavač doc.dr. Perica Bulić

- Nove mogućnosti povrtlarske proizvodnje- predavač Vlado Marković

U sklopu sajma održana je radionica na temu turizma:

- Predstavljanje Strateških smjernica za razvoj turizma općine Prozor-Rama- Agencija za lokalni razvoj Prozor-Rama.

- Registracija privatnog smještaja – Općina Prozor-Rama i Agencijom za lokalni razvoj Prozor-Rama.

11.STATISTIČKA IZVJEŠĆA, ISTRAŽIVANJA I PLANOVI IZ POLJOPRIVREDE

Služba je u izvještajnom periodu obradila i prosljedila nadležnim institucijama slijedeća statistička izvješća:

Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede HNŽ Mostar;

- Plan proljetne i jesen je sjetve za područje općine Prozor-Rama za 2019. godinu
- Izvješće o realizaciji proljetne i jesenje sjetve u 2019.godini na području općine Prozor-Rama
- Izvješće o ostvarenim prinosima voća
- Izvješće o berbi strnih žita i berbi kukuruza u 2019. god.
- Podaci o stanju biljne proizvodnje za 2018. godinu
- Dostava podataka za zeleno izvješće

Federalnom zavodu za statistiku, Služba za statistiku HNŽ, Mostar :

- Izvješće o godišnjem obračunu bruto vrijednosti proizvodnje i dodatne vrijednosti poljoprivrede privatnog sektora, poljoprivrednih gospodarstava za općinu Prozor- Rama za 2018.godinu
- Plan proljetne i jesenje sjetve za 2019.godinu za područje općine Prozor-Rama
- Izvješće o realizaciji proljetne i jesenje sjetve u 2019.godini na području općine Prozor-Rama
- Procjena brojnog stanja stoke i stočne proizvodnje za 2018. godinu, procjena se utvrđivala terenskim radom i radom u uredu
- Izvješće o ostvarenim prinosima/prirodima ranih usjeva i voća u 2019. godini
- Izvješće o ostvarenim prinosima/prirodima kasnih usjeva i voća u 2019. godini
- Izvješće o realizaciji Sajma

Vanjskotrgovinska komora BiH

- Program i plan realizacije Sajma za upis u Registar sajmovi BiH
- Izvješće o realizaciji Sajma
- Uvrštavanje Sajma za u kalendar sajmovi Vanjsko trgovinske komore BiH.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Poljoprivredna proizvodnja ima svoje mjesto u općini Prozor – Rama. Značajno mjesto poljoprivredni sektor zauzima u okviru Programa 2. - Program ruralnog razvoja i razvoja poljoprivredne proizvodnje, sve u sklopu Sektorskog plana ekonomskog razvoja Strategije razvoja općine Prozor – Rama za period 2011.-2020. Godišnje se usvaja Program utroška proračunskih sredstava namijenjenih poljoprivredi.

Međutim, sve to ne donosi očekivani izravni efekt na povećanu i poboljšanu poljoprivrednu proizvodnju. Poljoprivredne površine su dobrim dijelom zapuštene, ne obrađuju se i ne donose potrebne efekte u smislu stvaranja nove vrijednosti i u smislu zapošljavanja lokalnih obitelji.

Izravna općinska proračunska sredstva namijenjena poljoprivredi su značajna i povećavaju se svake godine. Uglavnom su kreirana tako da se vezuju uz rezultate poljoprivredne proizvodnje ili uz obrađene površine. Ona mogu i trebaju biti još veća, ali uz uvjet postojanja kvalitetnih projekata, uz veći rad poljoprivrednika i bolje rezultate tog rada. Puno toga u poljoprivredi ovisi i o odnosu HNŽ i Federacije, odnosno nadležnih Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, jer ova Ministarstva raspolažu sa velikom fondom sredstava namijenjenih poljoprivredi. Međusobna usklađenost programa poticaja na ove tri razine (Općina, Županija, Federacija), koja sada ne postoji, mogla bi rezultirati još boljim rezultatima u ovoj oblasti.

Bolja razvijenost turističkog sektora i bolja razvijenost prerađivačkog sektora u oblasti hrane također bi doprinijela boljoj poljoprivrednoj proizvodnji. Veći efekt mogu dati i udruživanja poljoprivrednika međusobno, te njihovo udruživanje sa prerađivačkim i turističkim sektorom.

Edukacije poljoprivrednika u pravcu primjene suvremenih znanja i dostignuća, a posebno edukacija osoba koje mogu kreirati projekte za kandidaturu europskim fondovima, treba biti poboljšana.

Također je značajno nastaviti sa dobrom suradnjom sa domaćim i međunarodnim organizacijama i fondovima kako bi se iz tih izvora koristila raspoloživa sredstva i u svijetu dostignuta znanja iz oblasti poljoprivredne proizvodnje.

Sve ovo može dovesti do jačanje privatne inicijative u oblasti poljoprivrede i prerade, čime se može poboljšati korištenje svih raspoloživih resursa, te rezultirati efektima povećane vrijednosti poljoprivredne proizvodnje na području općine Prozor – Rama, kao i povećanom zapošljavanju.

Rukovoditelj Službe
Josip Juričić, dipl.oec.